Η ΒΑΡΥΣΗΜΑΝΤΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΤΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

«ΤΑ ΝΕΑ» δημοσιεύουν σήμερα το δεύτερο μέρος της μακράς, σημαντικής και αποκαλυπτικής συνέντευξης που ο πρωθυπουργός κ. Ανδρέας Παπανδρέου έδωσε στον πολιτικό συντάκτη της εφημερίδας κ. Νικηφόρο Αντωνόπουλο. Μετά το πρώτο μέρος,που δημοσιεύθηκε στα «Νέα της Κυριακής», το δεύτερο μέρος καλύπτει θέματα εξωτερικής πολιτικής – όπως είναι οι σχέσεις της χώρας μας με τον αραβικό κόσμο, τις Ηνωμένες Πολιτείες, την ΕΟΚ και το ΝΑΤΟ – καθώς και τους σχεδιασμούς του πρωθυπουργού για τη δεύτερη τετραετία της διακυβέρνησης της χώρας από το ΠΑΣΟΚ.

Δεν είμαστε δορυφόρος...

Του ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να περάσουμε τώρα σε ορισμένα θέματα εξωτερικής πολιτικής. Μόλις πριν λίγες μέρες ολοκληρώσατε ένα κύκλο επισκέψεων σε αραβικές χώρες. Και είναι γνωστό, ότι η πολιτική σας απέναντι στον αραβικό κόσμο και ιδιαίτερα το παλαιστινιακό κίνημα, έχει προκαλέσει αντιδράσεις και στο εσωτερικό της χώρας και στο εξωτερικό. Τελικά, τι έχει αποδώσει η πολιτική μας στον αραβικό χώρο;

Α. Παπανδρέου: Νομίζω, ότι το θέμα έχει διάφορες όψεις. Ποιο είναι πρώτα απ' όλα το αποτέλεσμα; Χωρίς αμφιβολία, η δική μας το- [illegible] και αλόθερμη συμπαράσταση στον αγώνα του παλαιστινιακού λαού – κι εδώ, δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι εμείς έχουμε και τον αγώνα του κυπριακού λαού, που είναι ανάλογος – αυτή, λοιπόν, η συμπαράσταση στο κίνημα για μία πατρίδα για τους Παλαιστίνιους, έχει προσδώσει στην Ελλάδα ένα ιδιαίτερο κύρος κι ένα ειδικό βάρος στον αραβικό χώρο. Αλλά, θα έλεγα, όχι μόνο στον αραβικό χώρο. Και στον ευρωπαϊκό χώρο και στον Τρίτο Κόσμο, ο ρόλος της Ελλάδας στο παλαιστινιακό, νομίζω, ότι εκτιμάται πολύ βαθιά. Ας μην ξεχνάμε ότι υπάρχουν ορισμένες χώρες που έχουν αναλάβει ορισμένες διεθνείς πρωτοβουλίες και οι οποίες τις έχουν καταξιώσει διεθνώς, όπως η Σουηδία.

Είναι γεγονός, λοιπόν, κι έχει καταστεί αυτό πραγματικά συνείδηση, ότι η Ελλάδα, παρά το μικρό της μέγεθος, παίρνει θέσεις που εκφράζουν την αλληλεγγύη του λαού μας προς όλα τα απελευθερωτικά κινήματα και ιδιαίτερα το Παλαιστινιακό, που είναι δικό μας. Κι αυτό, έχει προσδώσει στην Ελλάδα ένα ιδιαίτερο κύρος.

Θα πρέπει ακόμη να πω, ότι η πολιτική μας αυτή αποτελεί έκφραση της άποψης, της πίστης του ίδιου του λαού μας. Εκφράζουμε το λαό μας. Δε θα τον εκφράζαμε αν μέναμε ουδέτεροι.

Ένα δεύτερο θέμα είναι, ότι ο αραβικός χώρος, παρά το γεγονός ότι σ' αυτόν υπάρχουν διαιρέσεις και σημαντικές διαφορές – τακτικής, στρατηγικής ακόμα και προσανατολισμού – είναι ένας πάρα πολύ δυναμικός παράγοντας στη διεθνή ζωή. Πιστεύω πως τα 120 εκατομμύρια Αράβων που τον αποτελούν, είναι μακροπρόθεσμα μια αποφασιστική δύναμη και εύχομαι και ελπίζω, ότι θα είναι μια δύναμη που θα συμβάλει και στην απελευθέρωση, με την ευρύτερη έννοια, όλης της περιοχής από ξένες βάσεις και ξένους στόλους, μιλώ για τη Μέση Ανατολή, για τη Βόρειο Αφρική, για τη Μεσόγειο.

Τρίτο, υπάρχει η οικονομική συνεργασία των χωρών μας. Δεν αδικώ τους Άραβες, όταν δεν πείθονται εύκολα ότι κάποια χώρα, ή κάποια κυβέρνηση, πράγματι συμπαραστέκεται στον αγώνα τους. Έχουν δίκιο, τους έχει γελάσει τόσες πολλές φορές ο αναπτυγμένος κόσμος και τους έχει εκμεταλλευτεί με τόσες διαφορετικές μορφές. Εμείς, πιστεύω ότι έχουμε πείσει. Βέβαια, δεν είμαστε οι μόνοι. Και άλλες κυβερνήσεις έχουν ανοίξει αυτό το δρόμο, είναι πατροπαράδοτη η θέση της Ελλάδας στο πλευρό των Αράβων, αλλά εμείς την πήγαμε ένα βήμα παραπέρα. Έχουμε πάρει θέσεις, έχουμε συμβάλει κατά τρόπο που ξεπερνά αυτό που κάνουν οι εταίροι μας. Και πολλές φορές το έχουμε κάνει αυτό με κάποιο κόστος, με την έννοια ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες στηρίζουν ανοιχτά, έστω και αν συνδιαλέγονται με τους Άραβες, το Ισραήλ.

Μεγάλες οι προοπτικές συνεργασίας με τους Άραβες

Έτσι, λοιπόν, οι προοπτικές που ανοίγουν για τεχνολογική και οικονομική συνεργασία της Ελλάδας με τον αραβικό χώρο είναι μεγάλες. Και η υλοποίηση αρχίζει περίπου αυτή την εποχή, αυτή την περίοδο. Απαιτεί υπομονή και κάποιο σθένος για να αντιμετωπίσουμε την κριτική, ότι δηλαδή, πηγαίνουμε και μας παρασημοφορούν και χαιρετιόμαστε και φιλιόμαστε και τι βγαίνει απ' όλο αυτό το πράγμα. Το τι βγαίνει, είναι κάτι που η Ελλάδα θα το ζήσει στα χρόνια που έρχονται. Θα είναι πολύ σημαντικό.

Ένα ενδιαφέρον σημείο που θέλω να σου πω ότι βρήκα σ' αυτό το τελευταίο ταξίδι μου και στη Συρία και στην Ιορδανία – και τούτο όσο παράξενο και αν φαίνεται, γιατί υπάρχουν διαφορές – είναι το εξής απλό πράγμα: η απειλή στον αραβικό χώρο είναι το Ισραήλ. Η απειλή για μας, πέραν της πραγματικότητας της Κύπρου, είναι η Τουρκία. Και στις δύο περιπτώσεις, οι Ηνωμένες Πολιτείες εφοδιάζουν κατά τρόπο, θα έλεγε κανείς, εντυπωσιακό, με στρατιωτικό υλικό, τόσο το Ισραήλ όσο και την Τουρκία. Και δεν έχουμε παρά να αλλάξουμε τα ονόματα και βρισκόμαστε σε εντελώς παράλληλη θέση. Βεβαίως, οι Ηνωμένες Πολιτείες διατηρούν σχέσεις με τον αραβικό χώρο, και ιδιαίτερα με τις χώρες του Αραβικού κόλπου. Όπως και εμείς διατηρούμε, αν θέλεις, βασικά καλές σχέσεις με τις ΗΠΑ, αν δει κανείς την πράξη. Διατηρούμε σχέσεις, βεβαίως, αλλά αυτό δεν καλύπτει το γεγονός ότι υπάρχει μια σαφής ταύτιση των Ηνωμένων Πολιτειών, δηλαδή της κυβέρνησης – γιατί πάντοτε, όταν μιλώ για τις Ηνωμένες Πολιτείες δεν αναφέρομαι στον ψηφοφόρο, μιλώ για την κυβέρνηση – υπάρχει, λοιπόν, πράγματι μια στήριξη της Τουρκίας (δείτε και τις δηλώσεις του Αμερικανού πρέσβη στην Άγκυρα) όπως υπάρχει και στο Ισραήλ. Αν δεν κάνω λάθος, η οικονομική και στρατιωτική βοήθεια στο Ισραήλ φέτος, όπως μου [illegible] ο διάδοχος του θρόνου στην Ιορδανία, πλησιάζει τα τρία δισεκατομμύρια δολάρια. Απίστευτο πραγματικά.

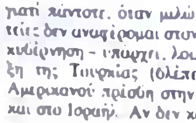

Μετρημένη πολιτική με τις ΗΠΑ, αλλά ποτέ πια δορυφόροι

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε Πρόεδρε, στις Ηνωμένες Πολιτείες έχουμε την επανεκλογή του προέδρου Ρήγκαν για μια ακόμη τετραετία. Από την άλλη πλευρά, η κυβέρνηση ακολουθεί τη δική της εξωτερική πολιτική, την οποία βεβαίως δεν προκειται να εγκαταλείψει. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, πώς βλέπετε να διαγράφονται οι προοπτικές στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις;

Α. Παπανδρέου: Ξεκινώ με τούτο, ότι δε θα πρέπει ο Πρωθυπουργός μιας χώρας να σχολιάζει τον Πρωθυπουργό ή τον Πρόεδρο μιας άλλης χώρας. Και επομένως, έχω αυτή την επιφύλαξη στην απάντησή μου. Είναι σαφές ότι ο πρόεδρος Ρήγκαν εκλέχτηκε με καταπληκτική πλειοψηφία. Και δεν μπορεί παρά να πει κανείς, ότι εκφράζει το σημερινό πνεύμα της Αμερικής. Είναι ένα κλίμα ολόκληρο το οποίο εκφράζει. Και πιστεύω ότι είναι [illegible] βασικοί λόγοι για τους οποίους εκφράζει αυτό το κλίμα.

Ούτως, είναι η σημαντική, η πραγματική εντυπωσιακή, θάλεγε κανείς, οικονομική ανάκαμψη των Ηνωμένων Πολιτειών, της οποίας, όμως το μέλλον είναι πολύ αβέβαιο και μάλλον δεν προβλέπω να συντηρείται επί μακρό χρόνο.

Το άλλο, είναι η επαναστήλωση του κύρους των Ηνωμένων Πολιτειών στα όμματα του μέσου Αμερικανού, ύστερα από την πληγή, το βαθύ τραύμα του Βιετνάμ.

Να εκφράσω μία ελπίδα: Ότι σ' ό,τι αφορά την παγκόσμια σκηνή θα υπάρξει η πρόθεση – και αναμένουμε αποδείξεις και ενδείξεις – να μην επιζητηθεί η υπεροχή στον οπλισμό, στα πολεμικά μέσα, κυρίως στα πυρηνικά, απέναντι στη Σοβιετική Ένωση, αλλά να υπάρξει πραγματική διάθεση για την ανεύρεση μιας ισορροπίας, με διάλογο των δύο, που να αποβλέπει πρώτα στο πάγωμα και έπειτα στη σταδιακή μείωση των πυρηνικών εξοπλισμών – και θάλεγα, σε ένα μέτρο, και των συμβατικών, οι οποίοι έχουν αρχίσει να γίνονται αρκετά σημαντικότεροι απ' ό,τι ήταν στο παρελθόν λόγω νέων οπλικών συστημάτων.

> Η χώρα μας έχει εντελώς ιδιαίτερες και ειδικές ιστορικά σχέσεις με τις ΗΠΑ, που δεν έχουν οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες... Η Ελλάδα ήταν δορυφόρος... Το μήνυμα που πρέπει να περάσει τώρα στις ΗΠΑ, είναι ότι η Ελλάδα είναι ανεξάρτητη χώρα, ότι κυρίαρχος στη χώρα αυτή είναι ο λαός της...

> Η Ελλάδα παρά το μικρό της μέγεθος, παίρνει θέσεις που εκφράζουν την αλληλεγγύη του λαού μας προς όλα τα απελευθερωτικά κινήματα και ιδιαίτερα το Παλαιστινιακό. Κι αυτό έχει προσδώσει στην Ελλάδα ένα ιδιαίτερο κύρος

> Πρέπει να σταθούμε διεθνώς ανταγωνιστικά είτε με ΕΟΚ είτε χωρίς ΕΟΚ... Και πρέπει να γίνουν μεγάλες προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας και της γεωργίας. Γρήγορη αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας

Σ' ό,τι αφορά τη χώρα μας, εμείς δεν μπορούμε να ξεχάσουμε ένα σημαντικό παράγοντα στις Ηνωμένες Πολιτείες, που είναι ο Ελληνισμός, ο οποίος πρέπει να πω μας έχει συμπαρασταθεί στα εθνικά μας θέματα, άσχετα από πολιτικούς προσανατολισμούς. Ελπίζουμε ότι θα συνεχίσει να παίζει το θετικό του ρόλο απέναντι στην πατρίδα μας. Είμαστε βέβαιοι ότι θα το κάνει.

Σ' ό,τι αφορά τις επίσημες σχέσεις των δύο χωρών, υπάρχει κάτι που πρέπει να εννοήσουν οι Αμερικανοί – και η κυβέρνηση και ο λαός. Δεν είμαστε η όποια ευρωπαϊκή χώρα, δεν είμαστε η Ιταλία, δεν είμαστε η Ολλανδία ή όποια άλλη θέλεις να ονομάσεις. Είμαστε η Ελλάδα.

Τι σημαίνει αυτό. Σημαίνει, ότι η Ελλάδα έχει εντελώς ιδιαίτερες και ειδικές ιστορικά σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες, που δεν έχουν οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Τι ακριβώς; Η πρώτη μεταπολεμική εμπειρία των Ηνωμένων Πολιτειών σε παρεμβάσεις – και δεν κρίνω αυτή τη στιγμή το θετικό ή το αρνητικό – στον εξωτερικό χώρο, πριν από την Κορέα και πριν από το Βιετνάμ, είναι η Ελλάδα. Δεν μπορεί κανείς να ξεχάσει, ότι μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου, ο Πρωθυπουργός ή ο Αντιπρόεδρος – όπως ήταν ο πατέρας μου στις αρχές της δεκαετίας του '50 ως υπουργός Συντονισμού και αντιπρόεδρος της κυβέρνησης – δεν μπορούσε να εκδώσει απόφαση εάν δεν είχε τη συνυπογραφή του [illegible] της αμερικανικής οικονομικής αποστολής εδώ, του Πόρτερ. Δεν μπορούσε να εκδώσει αποφάσεις. Δηλαδή, η Ελλάδα, μεταπολεμικά, στη δεκαετία του '50 και αρχίζοντας να μπαίνουμε στη δεκαετία του '60, ήταν δορυφόρος με την πλήρη έννοια της λέξης. Η πολιτική ζωή της χώρας, η οικονομική ζωή της χώρας, καθορίζονταν από την αμερικανική πρεσβεία.

Και δεν μπορεί κανείς να ξεχάσει τις μετέπειτα εξελίξεις. Πώς να ξεχάσει ότι υπήρξε η [illegible] δικτατορία. Δεν είχε σχέση η Αμερική με την επτάχρονη δικτατορία; Δεν μπορεί να ξεχάσει κανείς πως υπάρχει η Κύπρος, δέκα χρόνια κατοχής – και ακούμε τώρα, επίσημα, ότι δεν υπάρχει πρόθεση να επηρεασθεί η Τουρκία. Αυτές είναι εμπειρίες που καμιά ευρωπαϊκή χώρα δεν είχε. Εγώ θα έλεγα, ότι θα έπρεπε να θεωρηθούμε ή άξιοι συγχαρητηρίων ή άξιοι συλλυπητηρίων, γιατί έχουμε ακολουθήσει μια πολιτική μετρημένη απέναντι στις Ηνωμένες Πολιτείες, αναγνωρίζοντες το ρόλο της ως υπερδύναμης. Δε θέλουμε να αναμετρηθούμε, είμαστε πολύ μικροί για να αναμετρηθούμε.

Αλλά το μήνυμα που πρέπει να περάσει στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι, ότι η Ελλάδα είναι ανεξάρτητη χώρα, ότι κυρίαρχος στη χώρα αυτή είναι ο λαός της και ότι η εκλεγμένη κυβέρνησή του εκφράζει αυτό το λαό και ακολουθεί την πολιτική εκείνη την οποία κρίνει πρόσφορη για τα συμφέροντα της χώρας ο λαός μας. Αυτό το μήνυμα, όταν περάσει στις Ηνωμένες Πολιτείες, θα βελτιωθούν πάρα πολύ οι σχέσεις μας.

Ο διεθνής ρόλος μας θα μας προστατεύει από εγχειρήματα...

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μήπως είναι αυτό που προκαλεί, κύριε Πρόεδρε;

Α. Παπανδρέου: Αυτό ίσως προκαλεί, με την έννοια ότι γινόμαστε παράδειγμα, όταν μεγαλύτερες χώρες στην Ευρώπη, οι οποίες δεν έχουν τις δικές μας εμπειρίες, προσφέρουν γην και ύδωρ, εκεί όπου εμείς διαφωνούμε. Αλλά, πιστεύω, ότι εκφράζουμε το λαό μας, το έθνος μας, τα ιστορικά του κεκτημένα δικαιώματα από τους αγώνες του και τις θυσίες του, παίρνοντας αυτές τις θέσεις. Γνωρίζω ότι πολλές φορές θεωρούνται θέσεις που βλάπτουν, αλλά ή θα επανέλθουμε στο καθεστώς του δορυφόρου, ή θα συνεχίσουμε και θα κατοχυρώσουμε μια ανεξάρτητη παρουσία στη περιοχή μας, στην Ευρώπη. Και θέλω να ελπίζω και να εύχομαι, ότι αυτό είναι κατανοητό. Ειδικά, όταν σε πολύ σημαντικά πράγματα, έχουμε ακολουθήσει μια πολιτική θα έλεγα σώφρονα, όπως στο θέμα των βάσεων. Θυμίζω, ότι όταν οι Τούρκοι διαπραγματεύονταν για τις βάσεις, τις είχαν κλείσει. Εμείς δεν τις κλείσαμε. Αλλά είπαμε πέντε χρόνια. Και είναι πέντε χρόνια. Δεν είναι ούτε ένας μήνας παραπάνω από πέντε χρόνια. Και αυτό το γνωρίζουν. Αλλά, τουλάχιστον, δεν τους κλείσαμε τις βάσεις όπως έκαναν οι Τούρκοι. Και τι τίτλους έγραψαν οι εφημερίδες στην Αμερική όταν η Τουρκία είχε κλείσει τις βάσεις; Έγραψε καμία, μπήκε κανένας τίτλος; Αλλά, φαίνεται, ότι ειδικώς η Ελλάδα θεωρείται «μη δικαιούμενος δορυφόρος» να έχει γνώμη και άποψη. Ε, πέρασαν αυτές οι μέρες. Πέρασαν αυτοί οι καιροί. Δεν ανησυχούμε. Υπάρχουν προβλήματα, υπάρχουν κίνδυνοι – ο κίνδυνος της εξωτερικής απειλής.

Αλλά θέλω να τονίσω και κάτι άλλο: Ότι ο διεθνής ρόλος τον οποίο παίζει σήμερα η Ελλάδα, είναι ένας ρόλος ο οποίος την προστατεύει σε μεγάλο βαθμό από εγχειρήματα, εφόσον πραγματικά το κάνει αυτό με πίστη. Δεν είναι απλώς ένα παιχνίδι, για τα μάτια. Εμείς το κάνουμε με πίστη και νομίζω ότι εκφράζουμε τις βαθύτερες προσδοκίες και θέσεις του λαού μας.

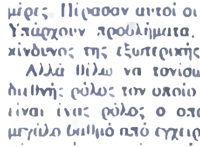

Τι περιμένουμε απ' τη σύνοδο κορυφής της ΕΟΚ

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ας έρθουμε, κύριε Πρόεδρε, στο θέμα της ΕΟΚ και στη Σύνοδο Κορυφής του Δουβλίνου, η οποία αναμένεται ότι θα είναι από τις πιο δύσκολες, όπως μου εσείς έχετε πει. Τι μπορούμε να περιμένουμε από αυτή τη Σύνοδο γενικότερα, αλλά και ειδικά, ως Ελλάδα;

Α. Παπανδρέου: Πράγματι, είναι πάρα πολύ δύσκολη αυτή η σύνοδος και γενικά, αλλά και ιδιαίτερα για μας. Κατ' αρχήν, πρέπει να ξεκινήσω με μία παρατήρηση. Ότι η ΕΟΚ τον τελευταίο καιρό – κι όταν λέω τελευταίο καιρό δεν εννοώ πρόσφατα, θάλεγα την τελευταία, τουλάχιστον, τριετία, κατά την οποία μετέχουμε ενεργά στις Διασκέψεις Κορυφής – έχει πάρει στο μεν πολιτικό επίπεδο όλο και πιο συντηρητικές θέσεις, και στο οικονομικό επίπεδο θάλεγα μονεταριστικές θέσεις. Χρησιμοποιούμε τη λέξη μονεταρισμός χωρίς να την εξηγούμε, αλλά ξέρουμε τι σημαίνει συντηρητισμός. Τι σημαίνει, λοιπόν, ποιο είναι λοιπόν το κλίμα σήμερα στο επίπεδο των διασκέψεων κορυφής, όπως το ζω εγώ τρεις φορές το χρόνο.

Το πρώτο, είναι αυτή η περιβόητη «δημοσιονομική πειθαρχία». Κατ' αρχήν, κι εγώ δεν είμαι εναντίον της δημοσιονομικής πειθαρχίας, αν αυτό σημαίνει ότι δε σπαταλάς. Και βέβαια, η σπατάλη να περιορισθεί, να περικοπεί. Αλλά, αυτό που γίνεται, είναι τελείως διαφορετικό. Δηλαδή, αντί να ξεκινάμε με το τι στόχους έχουμε, τι θέλουμε να είναι η Ευρώπη, και με βάση αυτούς τους στόχους που έχουμε από κοινού αποδεχθεί να πούμε, τόσα πρέπει να ξοδέψουμε και να ελαχιστοποιήσουμε το κόστος επίτευξης των στόχων. Το έχω πει αυτό πολλές φορές: κάθε φορά το λέω, ότι δεν μπορώ να ξεκινήσω με τη βάση που ξεκινούν αυτοί. Δηλαδή, τι έσοδα έχουμε, αυτά θα μοιράσουμε. Αυτό δεν είναι πολιτική, γιατί παίρνεις τα έσοδα ως δεδομένα. Αλλά είναι αδύνατο ένας οργανισμός να παίρνει τα έσοδα ως δεδομένα. Ούτε ένα κράτος δεν μπορεί να τα πάρει ως δεδομένα. Θα πει τι θέλει να κάνει την επόμενη πενταετία, τον επόμενο χρόνο και θα κρίνει πόσο πρέπει να είναι τα έσοδά του για να επιτύχει αυτούς τους στόχους, μειώνοντας βεβαίως όλες εκείνες τις δαπάνες που αποτελούν σπατάλη. Δυστυχώς, το κλίμα είναι ότι πρέπει να μείνουμε μέσα στα έσοδά μας και πρέπει να περικόψουμε. Τι να περικόψουμε; Αυτή η ΕΟΚ, τι είναι τελικά;

Ας αφήσουμε το θέμα της πολιτικής συνεργασίας, το οποίο είναι κάτι που δεν περιέχεται στη συνθήκη της Ρώμης, κάτι επιπρόσθετο και όχι θεσμοθετημένο. Είναι άτυπο. Όσο και αν το κωδικοποιήσουμε, είναι άτυπο. Και γι' αυτό το λόγο δεν μπορείς να θέσεις υπό αμφισβήτηση και την αρχή της ομοφωνίας – δηλαδή, ο κανόνας είναι η ομοφωνία. Αυτό δεν μπορεί να το αλλάξει κανείς, γιατί δεν υπάρχει θεσμοθετημένο πράγμα που να λέγεται πολιτική συνεργασία.

Στον οικονομικό τώρα τομέα: Βασικά, η ΕΟΚ είναι μια δασμολογική ένωση. Και πέραν αυτής της διάστασης που σημαίνει ελεύθερη διακίνηση του κεφαλαίου, εργασίας, κατ' αρχήν, [illegible] εμπορευμάτων στο χώρο αυτό, πέραν αυτού τι προσφέρει; Μια αγροτική πολιτική, μια κοινή αγροτική πολιτική. Αυτό είναι, ουσιαστικά, το μόνο στοιχείο που ουσιαστικά κάνει την Ευρώπη να είναι κάτι άλλο από μια απλή δασμολογική ένωση. Θα μου πεις, υπάρχουν το Περιφερειακό Ταμείο, το κοινωνικό ταμείο – τα γνωρίζω αυτά, αλλά οι πιστώσεις αυτών των ταμείων είναι τόσο γελοίες, τόσο μικρές, ώστε πιστεύουμε ότι ούτε καν πρέπει να τις λαμβάνει κανείς υπόψη του όταν μιλάει για ΕΟΚ. Είναι, πράγματι, σταγόνες εν τω ωκεανώ.

Τι γίνεται τώρα; Όλες οι χώρες έχουν κάποια εμπόδια στην πλήρως ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίου και εμπορευμάτων, δηλαδή, κάποιους μηχανισμούς που προστατεύουν ή περιορίζουν. Το άλλο, είναι η πλήρης φιλελευθεροποίηση της εσωτερικής αγοράς – δηλαδή, να φύγουν όλα τα εμπόδια, πράγμα – που σημαίνει τελικά ότι ο αναπτυγμένος βιομηχανικά Βορράς θα εισβάλει πανοδύναμα σε όλες τις αγορές του Νότου. Η φιλελευθεροποίηση σε μια χώρα σαν και τη δική μας, που μόλις πρόσφατα μπήκε στην ΕΟΚ και που βρίσκεται εντελώς σε άλλο στάδιο ανάπτυξης από τις χώρες εκείνες, σημαίνει, αν πράγματι υλοποιηθεί, μεγάλο χτύπημα στη βιομηχανία μας, καθώς και στην αγροτική οικονομία μας. Βέβαια, με το Μνημόνιο έχουμε προστατεύσει για πέντε χρόνια τη βιομηχανία μας. Αλλά, όπως ξέρεις, αυτό αποκλιμακώνεται και οι πέντε χρόνια θα τελειώσουν. Για την Ελλάδα, ή για κάποια χώρα που είναι σχετικά φτωχή σε μια λέσχη πλουσίων, μια Κοινότητα αποκτά θετική σημασία από την στιγμή που παίρνονται μέτρα για την εξασφάλιση μιας μακροπρόθεσμης, έστω, σύγκλισης των οικονομιών, που υπάρχει μια συνειδητή μεταφορά πόρων προς τη χώρα αυτή – και όχι μόνο πόρων, αλλά και νέας τεχνολογίας και μεικτών επενδύσεων, αν θέλεις, που θα προωθήσουν τη νέα τεχνολογία, θα εκσυγχρονίσουν τη βιομηχανία και τη γεωργία μας, η οποία απαιτεί πραγματικά πολύ μεγάλα βήματα για να εκσυγχρονιστεί, λόγω του μικρού κλήρου και των προβλημάτων τα οποία έχει. Αυτά μπορούσε να τα προωθήσει η Κοινότητα. Και αν τα πρόσφερε πραγματικά, τότε θα υπήρχε – άσχετα από όποιες άλλες όψεις του θέματος, πολιτικές κλπ. – σε οικονομικό επίπεδο δικαιολόγηση της παρουσίας μας. Αλλά, η ΕΟΚ πάει πολύ στραβά.

Έχουμε φιλελευθεροποίηση. Έχουμε δημοσιονομική πειθαρχία. Έχουμε αύξηση ιδίων πόρων που θα πραγματοποιηθεί αφού περάσει από τα κοινοβούλια – και μάλιστα για την 1η Ιανουαρίου του 86 και για αύξηση μόνο 0,4%, όταν το ελάχιστο που θα έπρεπε να έχει δοθεί για να υπάρξει η ΕΟΚ είναι το 2% – να πάμε από το 1% στο 2%, το ελάχιστο. Και θέλουν μέσα την Ισπανία και την Πορτογαλία... Και υπάρχουν ήδη μεγάλα ελλείμματα... Όλα αυτά τα πράγματα θα καλυφθούν με μία αύξηση 0,4%! Δεν έχεις λοιπόν ουσιαστική αύξηση ιδίων πόρων, έχεις πολιτική δημοσιονομικής πειθαρχίας, έχεις φιλελευθεροποίηση της εσωτερικής αγοράς – και τι γίνεται με τα διαρθρωτικά ταμεία, όπως τα λέμε, το περιφερειακό, το κοινωνικό κλπ.; Αυτά τα έχουμε [illegible].

Και υπάρχει ένα πρόβλημα, τεράστιο, πρόβλημα για την Ελλάδα, γιατί η επίλυση των προβλημάτων της χώρας μας, πέραν της προστασίας της βιομηχανίας, που μας την έδωσε ήδη η επιτροπή, θα στηριζόταν (έχει ληφθεί η απόφαση στη Στουτγκάρδη, ξεκίνησε) στα νέα Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα. Αλλά, όπως βλέπουμε, όπως ακούμε, όπως ζούμε, αυτό πάει «εις τας καλένδας».

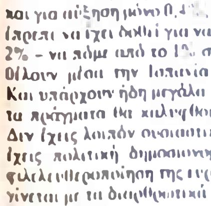

Θα δώσουμε τη μάχη και θα κρατάμε ενήμερο το λαό

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πάμε, λοιπόν, στο Δουβλίνο, χωρίς να υπάρχουν καλές προοπτικές για τα μεσογειακά προγράμματα.

Α. Παπανδρέου: Κοιτάξτε, εμείς θα δώσουμε τη μάχη μας. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία. Γιατί, αν δεν υπάρξει κονδύλι για τα μεσογειακά προγράμματα, τότε θα αντιμετωπίσουμε ένα τεράστιο πρόβλημα από την ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας – κυρίως της Ισπανίας.

Εμείς, πάντα υποστηρίξαμε – εγώ όταν το θέτουν οι λαοί των χωρών αυτών – να μπουν στην ΕΟΚ. Αλλά, το υποστηρίξαμε, όταν μας διαβεβαίωναν ότι θα υπάρξουν ρυθμίσεις για τα μεσογειακά προϊόντα και ότι η Ελλάδα θα παίξει ένα σημαντικό ρόλο σ' όλη αυτή τη διαδικασία.

Τέλος, σ' ό,τι αφορά την αγροτική, την Κοινή Αγροτική Πολιτική, διαπιστώνω ότι στόχος είναι να περιορισθούν – στην αρχή να παγώσουν και αργότερα να μειωθούν – οι εκταμιεύσεις της ΕΟΚ για τα αγροτικά προϊόντα, οπότε, πραγματικά, η όλη εικόνα μεταμορφώνεται σε κάτι πάρα πολύ αρνητικό από οικονομικής πλευράς. Πρέπει να πω, ότι μέχρι τώρα δεν ήταν έτσι τα πράγματα, γιατί η μεταφορά των πόρων ήταν αρκετά σημαντική, έστω και αν δεν υπήρχαν τα άλλα τα οποία επιθυμούμε.

> Η απειλή στον αραβικό χώρο είναι το Ισραήλ. Η απειλή για μας, πέραν της πραγματικότητας της Κύπρου, είναι η Τουρκία. Και στις δύο περιπτώσεις, οι ΗΠΑ εφοδιάζουν εντυπωσιακά, με στρατιωτικό υλικό τόσο το Ισραήλ όσο και την Τουρκία. Βρισκόμαστε με τους Άραβες σε παράλληλη θέση

> Τα θέματα που δεσπόζουν αφορούν τη ζωή του Έλληνα πολίτη και πρώτα απ' όλα τη ζωή του Αθηναίου. Η Αθήνα είναι το ένα τρίτο της χώρας. Και είναι απαράδεκτη αυτή η ζωή... Θ' αναγγείλουμε τι πρόκειται να κάνουμε με την ανάπτυξη του «μετρό» (ένα απ' τα πολλά που θα χρειαστούν για ν' αλλάξει η ζωή στην Αθήνα)

> Στη δεύτερη τετραετία: Υλοποίηση των θεσμών, τους οποίους εισαγάγαμε στην πρώτη τετραετία. Γιατί και η κοινωνικοποίηση και το ΕΣΥ και ο νόμος πλαίσιο για την Παιδεία και όλα αυτά, πρέπει να περάσουν από «το χαρτί», από την «Εφημερίδα της Κυβερνήσεως» στην καθημερινή ζωή

Αν, όμως, δεν προχωρήσει η μεταφορά πόρων, τότε η σημασία της ΕΟΚ θα αρχίσει να μειώνεται σημαντικά – αν οι πόροι που μεταφέρονται στην Ελλάδα μειωθούν, θα αντιμετωπίσουμε σοβαρά προβλήματα.

Η ΕΟΚ, δεν έχει κατορθώσει – ξέρεις άλλωστε και τις απόψεις μας [illegible] – δεν το έχει επιθυμήσει το διευθυντήριο, η Γερμανία, η Αγγλία, η Γαλλία, δεν έχουν πραγματικά την πρόθεση να φτιάξουν μια Κοινότητα τέτοια, που να [illegible] τη σύγκλιση των οικονομιών της Ευρώπης. Κι όταν δε γίνεται αυτό, η ΕΟΚ θα απολέσει από γιγάντιες δυνάμεις – δεν υπάρχει καμία αμφιβολία γι' αυτό.

Εμείς, λοιπόν, θα δώσουμε τη μάχη και θα κρατήσουμε το λαό ενήμερο για κάθε φάση αυτής της μάχης. Να πω ότι είμαι ιδιαίτερα αισιόδοξος, δεν μπορώ να το πω. Αλλά, εν πάση περιπτώσει, θα υποστηρίξουμε τα συμφέροντά μας με όλα τα μέσα. Όπως ξέρεις, έχουμε κατηγορηθεί για πολλές παρεμβάσεις [illegible], κι αυτό θα το επιζητήσουμε. Όλες οι χώρες έχουν κάνει παρεμβάσεις – η Ιταλία έχει κάνει πάρα πολλές, και η Γαλλία έχει κάνει – [illegible] με σ' αυτή την ιστορία. [illegible]

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε Πρόεδρε, αμέσως μετά το Δουβλίνο θα πάτε στις Βρυξέλλες για τη σύσκεψη των υπουργών Άμυνας της Συμμαχίας. Θα πάρετε μέρος, αν και είχατε πει, ότι δε θα ξαναπάτε. Γιατί πηγαίνετε;

Α. Παπανδρέου: Αναγκάζομαι να [illegible] την αρχική μου απόφαση να μην [illegible], γιατί έχει γίνει ένας διάλογος [illegible] στο ίδιο σημείο, [illegible] τα ίδια πράγματα τρεις φορές, γιατί να τα πω και τέταρτη. Αναγκάζομαι, λοιπόν, να πάω κι αυτή τη φορά, γιατί ανέλαβε νέος γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ ο λόρδος Κάρινγκτον και θα έχει ενδιαφέρον να δούμε [illegible]. Βεβαίως, ο λόρδος Κάρινγκτον εκφράζει το διευθυντήριο του ΝΑΤΟ, δεν υπάρχει αμφιβολία, αλλά είναι πιο [illegible] άνθρωπος από τον προκάτοχό του και ίσως [illegible] το ελληνικό πρόβλημα καλύτερα απ' ό,τι το έθεσε ο Λουνς.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μια τελευταία ευκαιρία, δηλαδή, για να [illegible] ο νέος γραμματέας του ΝΑΤΟ [illegible].

Α. Παπανδρέου: Ακριβώς, μια τελευταία ευκαιρία.

Η συμμετοχή μας στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ

ΕΡΩΤΗΣΗ: Αλλά, η σχέση μας με το στρατιωτικό σκέλος παραμένει [illegible].

Α. Παπανδρέου: Εδώ, πρέπει να το ξεκαθαρίσουμε. Η Ελλάδα [illegible] στο στρατιωτικό σκέλος το 1980, αλλά αυτό είναι εντελώς μόνο τυπικό – η συμμετοχή μας δεν είναι ενεργή. Και τούτο, για δύο λόγους.

Πρώτο, γιατί στις ΝΑΤΟϊκές ασκήσεις [illegible] σχεδόν πλήρως οι τουρκικές διεκδικήσεις. [illegible]

Δεύτερο, γιατί σ' ό,τι αφορά τη διάταξη των στρατιωτικών δυνάμεων της χώρας, το ΝΑΤΟ [illegible]. [illegible] Αλλά, την κίνδυνο που έχουμε από την Ανατολή, [illegible] το ΝΑΤΟ. Και γι' αυτό το λόγο υπάρχει μια σύγκρουση, [illegible] ο οποίος είναι αναπόφευκτος. [illegible] τα ίδια.

Πέραν αυτού, όμως, υπάρχει και κάτι άλλο στο ΝΑΤΟ [illegible] μόνο αυτά τα θέματα. Στο επίπεδο υπουργών Εθνικής Άμυνας, [illegible] ακόμα και τα πυρηνικά [illegible] – οι [illegible] υπάρχει ιδιαίτερο όργανο για τα πυρηνικά. Και υπάρχει, βέβαια, το συμβούλιο των υπουργών των Εξωτερικών, το οποίο είναι ανώτερο των υπουργών Άμυνας, όπου συζητούνται πολιτικά θέματα. Εμείς [illegible] σε όλη αυτή τη [illegible], με τις [illegible] «Πέρσινγκ» και «Κρουζ» και δεν [illegible]. Είμαστε σαφείς, [illegible] ιστορικά, [illegible] της [illegible] – για πρώτη φορά στην ιστορία του ΝΑΤΟ – αυτό που [illegible] και η Δανία, είναι οι [illegible] στις αποφάσεις οι οποίες γράφονται στα πρακτικά και στο ανακοινωθέν. Και είναι αυτό ένα «MODUS VIVENDI» με το ΝΑΤΟ.

Βεβαίως, μπορείς να με ρωτήσεις: «Θέλεις να είσαι στη συμμαχία. Γιατί δε φεύγεις;» Η απάντηση είναι – κι αυτό το έχω τονίσει σε πολλές [illegible] – ότι [illegible] πρέπει να συνδυάζονται με [illegible] των εθνικών κινδύνων, δηλαδή, και [illegible] δυνάμεων. Ο [illegible] στόχος μας μια Ευρώπη χωρίς στρατιωτικούς [illegible], ενωμένη, ομόσπονδη, Δύση και Ανατολή – όλα αυτά, είναι [illegible] μας. Δε θέλουμε να ανήκουμε σε στρατιωτικό συνασπισμό, αυτό είναι θέση του Κινήματος. Αλλά, η κυβέρνηση θα πρέπει να σταθμίσει τον [illegible] κινδύνους σε κάθε κίνησή της. Και γι' αυτό, πιστεύουμε, ότι έχουμε βρει το «MODUS VIVENDI» εκείνο, που μας επιτρέπει, μέσα στο πλαίσιο των συγκεκριμένων δεδομένων, να μεγιστοποιήσουμε την ανεξαρτησία της χώρας μας και να προασπίσουμε το έθνος μας συγχρόνως.

Τεχνολογική ανακαίνιση της οικονομίας · Υλοποίηση των θεσμών

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε Πρόεδρε, μια τελευταία ερώτηση που αφορά το μέλλον, το οποίο δεν είναι πλέον και τόσο μακρινό. Βρισκόμαστε στο τέλος της πρώτης τετραετίας. Στη δεύτερη τετραετία ποια θα είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της πολιτικής σας;

Α. Παπανδρέου: Τα κύρια χαρακτηριστικά της πολιτικής μας, μπορώ να πω, θα αφορούν την προώθηση της Αλλαγής σε δύο μέτωπα.

Το ένα, θα είναι η τεχνολογική ανακαίνιση της βιομηχανίας και της γεωργίας μας. Πρέπει να σταθούμε διεθνώς ανταγωνιστικά – είτε με ΕΟΚ, είτε χωρίς ΕΟΚ πρέπει να σταθούμε. Και πρέπει να γίνουν μεγάλες προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας και της γεωργίας. Πρέπει να πω, ότι [illegible] με τα [illegible] προβλήματα και της γεωργίας και του βιομηχανικού τομέα. Εκείνο που πρέπει να γίνει [illegible] είναι η γρήγορη αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας – στο πλαίσιο του [illegible], το οποίο είναι «[illegible]» – [illegible] χρόνο θα [illegible] τα επόμενα χρόνια.

Το δεύτερο, είναι η ολοκλήρωση, στο μέτρο του δυνατού, της υλοποίησης των θεσμών, τους οποίους εισαγάγαμε την πρώτη τετραετία. Γιατί, και η κοινωνικοποίηση, και το ΕΣΥ, και ο νόμος Πλαίσιο για την Παιδεία, και όλα αυτά, πρέπει να περάσουν από «το χαρτί», από την «Εφημερίδα της Κυβερνήσεως», στην καθημερινή ζωή.

Πέραν από αυτά τα γενικά, θα πρέπει να πω, ότι τα θέματα που δεσπόζουν, αφορούν τη ζωή του Έλληνα πολίτη, και πρώτα απ' όλα, τη ζωή του Αθηναίου. Η Αθήνα είναι το ένα τρίτο της χώρας. Και είναι απαράδεκτη αυτή η ζωή. Ξεκινάμε, λοιπόν – έχουμε ξεκινήσει – και σε σύντομο χρονικό διάστημα θα αναγγείλουμε τι πρόκειται να κάνουμε με την ανάπτυξη του «Μετρό», ένα από τα πολλά μέτρα που θα χρειαστούν για να αλλάξει η ζωή στην Αθήνα. Αυτό ισχύει, βέβαια, και για [illegible] τη Θεσσαλονίκη.

Έχουμε αναλάβει, επίσης, να πραγματοποιήσουμε μεγάλα αναπτυξιακά έργα. [illegible] του Αχελώου, εμείς [illegible] τα πρώτα βήματα θα γίνουν πριν από τις εκλογές, από αυτή την κυβέρνηση. [illegible]

Συνοψίζοντας, λοιπόν, έχουμε αναπτυξιακή προσπάθεια και βελτίωση της καθημερινότητας [illegible]. Άρα, ολοκλήρωση του θεσμικού μας πλαισίου και υλοποίησή του.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δεν προβλέπετε μεγάλες αλλαγές στον τομέα της οικονομίας;

Α. Παπανδρέου: [illegible] τους τρεις τομείς της οικονομίας: τον ιδιωτικό, το δημόσιο και τον κοινωνικό. Όταν μιλώ για δημόσιο, μιλώ για κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις, όπως είναι η Ολυμπιακή, η ΔΕΗ κτλ. Αλλά, όταν μιλώ για κοινωνικό τομέα, εννοώ κυρίως Τοπική Αυτοδιοίκηση, [illegible]. Πιστεύουμε ότι [illegible] η καλύτερη εγγύηση για την ανάπτυξη της χώρας. Αυτό, είναι κάτι το οποίο [illegible]. Γι' αυτό και [illegible], όπως η Ολυμπιακή και άλλες [illegible] χαρακτήρα.